HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הא גדילים תעשה לך. וקא דחי ליה דלא תלבש שעטנז: אמר רב אחא בריה דרב איקא. מדקתני לו שסיירו שתי שערות לא עשה (ב) כלום זאת אומרת דרובו משוב כולו מדאורייתא דמדכתב הכא וגילח את ראשו ביום השביעי ולא מיצטריך ליה [ג] למיכתב ביום השביעי יגלחנו [ד] לומר דלא חשיב גילוח עד דאיכא כולו שיער מגולח מכלל מדאיצטריך ליה קרא לאשמועינן דליגלח כולו דאי לאו האי קרא הוה אמינא דברובו סגי ליה דרובו ככולו דאורייתא: **האי.** ביום השביעי יגלחנו בנזיר טמא הוא דכתיב אבל בנזיר טהור לא כתיב אלא וגילח את [ג] שער ראשו נזרו דלא משמע ליה הכי: **מחכו עלה במערבא.** אהא אתקפתא דר' יוסי בר' חנינא: [ג] (ג) **דמכדי נזיר טמא דבתער מנלן מנזיר טהור יליף.** [ד] מדכתיב ביום תער אי לרבי כדאית ליה ולת"ק כדאית ליה וכדלעיל(ה) וה"ק נמי דליתי נזיר טהור מנזיר טמא מה נזיר טמא [ה] כו' והכא הוא דגלי רחמנא כולו הא בעלמא רובו ככולו איקא. ולא"ת בריה דרב איקא. ומ"ת מייתי הא לא אפשר משום דהוו להו נזיר ומצורע שני כתובין כאחד: **ולמה ראשו וחזר וגילחן.** נמי לאותן ג' שערות: **מהו.** מי אמרינן כיון דמעיקרא כי שייר אותן שתי שערות לא עשה ולא כלום השתא נמי כיון דהדר ונמחה לא עשה ולא כלום (ד) דכמאן דמגלח שתי שערות [ו] מעיקרן דמי ומעכבי או דלמא כיון דהשתא קא מיגלח להו להאי דהדר נמחה לא חיישינן ולא מעכבי: **גילח שערה** (ה) **קמיבעיא ליה לרבא.** פשיטא דכיון דגילח את כל ראשו לבר מהנך ג' שערות דכי הדר גילח אחת מהן ונשרה חבירתה שפיר [ז] דקאזיל ומיגלח כי אורחיה כמאן דאזיל ומגלח [ח] שערו ולהכיא דנשרה מאי הוה ליה למיעבד: **אלא אימא נשרה אחת וגילח אחת קמבעיא ליה.** מי אמרינן כיון דכל שערו גילח חוץ משער אחת שפיר דמי דהא לא שייר שתי שערות בלא גילוח או דלמא כיון דמעיקרא שייר לו שתי שערות לאו כלום עבד וכי חזר וגילח אחת לאחר נשירתה דחבירתה נמי לאו כלום עבד דכיון דלא הוי השתא בראשו אלא שערה אחת לא איקרי גילוח וכשרו שניהם דמי דכי היכי דאם גילח ושייר שערה אחת שפיר גילח דשערה כגטולה דמי הכי נמי כי נשרה אחת משעת נשירותה הויא חבירתה כגטולה וכי חזר וגילחה לאו כלום עבד דכגטולה דמיא: **א"ל.** אי אמרת גילוח אין כאן (ו) דדמי ליה כמי שיש שיער בכאן ד': **[הכי] קאמינא [אף על פי] ששיער אין כאן מצוה גילוח אין כאן.** ומיהו בדיעבד שפיר דמי: **מתני' נזיר חופף ומספסף.** חופף כמו חופף עליו כל היום (דניאל ג:) לשון מגרד ובלע"ז פרי"ר: **מספסף.** שמפריד שערותיו זו מזו. אבל לא סורק. [ט] במסרק: **גמ' אמאן.** לר"י דאמר דבר שאין מתכוין אסור: **להשיר ימין המדולדלים.** מן הראש אבל עדיין לא נעקרו לגמרי וכיון דמתכוין להשיר כי סורק במסרק הוה ליה דבר שמתכוין ואסור: **אי אמרת מפני המשרת תנן דלא נלא.** דמשמע לא יחוף בשום אדמה גזירה שאינה משרת המשרת מקלא

אמר מר וכו' **או ששיירו שתי שערות לא עשו ולא כלום וכו' זאת אומרת דרובו ככולו דאורייתא.** מדגלי רחמנא גבי נזיר ביום השביעי יגלחנו דלא איצטריך דכבר כתיב וגילח אלא לאשמועינן דבעינן תגלחת דבעינן תגלחת מצוה שלימה שלא שיירה כלום: הכא הוא דבעי כולו הא בעלמא רובו ככולו. אומר הר"ס [ה]דבעלמא קיימי מיהו פאת זקן אמר[1] סוף פרק המקנאין (שבת דף לד:) דמלא פי הזוג מיחייב דמשמע[2] פורתא: **מתקיף לה ר' יוסי בר' חנינא האי בנזיר טמא כתיב.** [דכתיב ביום השביעי יגלחנו] דמשמע כולו וברייתא משמעא אף בנזיר טהור שיהא שתי שערות מעכבות: **מחכו עלה במערבא.** בפ' קמא דסנהדרין (דף יז:) אמר מחכו עלה במערבא [ו] הייגו ר' יוסי בר' חנינא והכא אשכחן מחכו על דברייו: **מכדי** נזיר טמא [דבתער מנלן] מנזיר טהור יליף (דבתער) וליתי מזיר טהור וליליף ממזיר טמא דשתי שערות מעכבות: **נזיר** שגילח וישייר ב' שערות. ובאותה שעה לא [ז]גילח יפה ואח"כ המתין לגלח שתי שערות עד אשר [למחו שער] ראשו וחזר וגילחן לאותן שתי שערות לבד מי אמרינן אותו מגלחת שתי שערות לא כלום הוא [הואיל] וכשגילחן ראשו מגלח שער: **נזיר** שגילח והניח שתי שערות וגילח אחת ונשרה אחת. כלומר השניה מהו מי אמרינן כיון דלא גילח שתי שערות לאו גילוח הוא שאתי שערות אית בהו שיעור גילוח או דלמא השתא מיהא לאו איכא שער כלל: **אמר** [ליה] **רב אחא מדפתי לרבינא גילח שערה**[3] **מבעיא ליה לרבא.** בתמיה כלומר הא ודאי גילוח הוי כיון שבא[4] לגלח הוי שיעור גילוח: **אימא** נשרה אחת וגלח אחת. כשבא[5] לגלח [ח] שער ה"ג רש"י מי אמרינן השתא מיהא שיער [אין כאן] [ט] א"ל] גילוח אין כאן שער אין כאן [י]: **אי שיער אין כאן יש כאן גילוח ה"ק אע"פ ששיער אין כאן מצות גילוח [אין] כאן.** הואיל דנתגלחת ראשונה שייר ג' שערות ונתגלחת זאת לא היה רק שער א': **מתני' נזיר חופף ומספסף.** פרי"ר בלע"ז שיחוף ראשו בנתר ובאדמה אף כי פעמים שמשיר שער דבר שאין מתכוין הוא ומותר לר' שמעון: ומספסף. שמדביל שערות זו מזו אף כי פעמים שמשיר: **אבל לא** סורק. בגמ' משמע[6] דקתם סורק מתכוין להסיר השער[7]: **ר"י אומר לא יחוף.** כדאמר בגמ': **[כל] הסורק** [להסיר נימין המדולדלות. שאינן מחוברות יפה ונוחין להנתק: **[מפני שהיא]** משרת תנן. לא יחוף [יא] אותו באדמה[8] מין שמשרת דוקא: או דלמא מפני המשרת. דכל אדמה גזרינן אטו אותה דמשרת: **נזיר** שהיה שותה יין **כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תשתה אל תשתה.** שהתרו בו על כל פעם ופעם שהוא שותה מעכבות בו: צמח ראשו. אותן שערות חזרו וצמחו: וחזר וגלח אותן ב' שערות ששייר בגילוח הראשון מי אמרינן הרי גלח כל שערותיו באלו ב'

[1]הא גדילים תעשה לך מהם: אמר מר וכולם שגילחו שלא בתער או ששיירו שתי שערות לא עשו ולא כלום אמר רב אחא בריה דרב איקא זאת אומרת [2]רובו ככולו מדאורייתא ממאי מדגלי רחמנא גבי נזיר [3]ביום השביעי יגלחנו הכא הוא דעד דאיכא כולו [4]הא בעלמא רובו ככולו מתקיף לה ר' יוסי ברבי חנינא האי בנזיר טמא כתיב [5]מחכו עלה במערבא [6]מכדי נזיר טמא דבתער מנלן מנזיר טהור יליף ליתי נזיר טהור ולילף מנזיר טמא מה טמא כי שייר שתי שערות ולא כלום עבד הכא נמי כי שייר שתי שערות ולא כלום עבד בעי אביי [7]נזיר שגילח וישייר שתי שערות צמח ראשו וחזר וגילחן מהו מי מעכבי או לא [8]בעי רבא נזיר שגילח והניח שתי שערות וגילח אחת ונשרה אחת מהו א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא [9]גילח שערה שערה קא מיבעי ליה לרבא אלא אימא נשרה אחת וגילח אחת מהו א"ל [10] גילוח אין כאן שער אין כאן אי שער אין כאן גילוח יש כאן ה"ק אע"פ ששער אין כאן [11]מצות גילוח אין כאן: **מתני'** [12]נזיר חופף ומספסף אבל לא סורק: **גמ'** חופף ומספסף מני ר"ש היא [13]דאמר [14]דבר שאין מתכוין מותר [15] אבל לא סורק אתאן לרבנן רישא ר"ש וסיפא רבנן אמר רבה כולה ר"ש היא כל הסורק להסיר נימין מדולדלות מתכוין: **מתני'** [16]רבי ישמעאל אומר [17]לא יחוף באדמה מפני שמשרת את השער: **גמ'** איבעיא להו מפני שהיא משרת את השער תנן או דלמא מפני המשרת תנן למאי נפקא מינה כגון דאיכא אדמה דלא מתרא אי אמרת [18]מפני שהיא משרת תנן היכא דידעינן דלא מתרא שפיר אלא אי אמרת מפני המשרת כלל כלל לא תיקו: **מתני'** [19]נזיר שהיה שותה יין כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תשתה אל תשתה והוא שותה חייב על כל אחת ואחת [20]היה מגלח כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תגלח אל תגלח והוא מגלח חייב על כל אחת ואחת [21]היה מטמא למתים כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תטמא אל תטמא והוא מטמא חייב על כל אחת ואחת:

גמ'

סב א מיי' פ"ג מהל' גזילת הלכה ד:
סג ב ג ד מיי' פ"ח מהל' מזירות הל' ז ועי"ש בכ"מ:
סד ה מיי' פ"ה מהל' מזירות הלכה יד:
סה ו מיי' פ"ל מהל' שבת הלכה ה סמג לאוין סה טוש"ע ת"ח סימן שלז סעיף ת:
סו ז ח מיי' פ"ה מהל' מזירות הלכה יד:
סז ט מיי' שם הלכה י סמג לאוין רמב:
סח י מיי' שם הלכה יג סמג שם:
סט כ מיי' שם הלכה טז וס"ג מהל' אבל הל' ד:

תורה אור השלם

1. וְכִי יָמוּת מֵת עָלָיו בְּפֶתַע פִּתְאֹם וְטִמֵּא רֹאשׁ נְזִרוֹ וְגִלַּח רֹאשׁוֹ בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלְּחֶנּוּ: במדבר ו ט

נוסחת הריב"ן

ת) למיהדר ומכתב: כ) דהא אמר: ג) את כל שער: ד) דכתיב: ה) כלו: ו) מעיקרא: ז) שפיר דמי: ח) שערה שערה: ט) סורק:

גליון הש"ס

גמ' **הא** בעלמא רובו בכולו. עי' חולין דף יט ע"א ונדה דף כט ע"ב: **שם** מכדי נזיר **טמא** דבתער מנלן. כדלקמן דף סא ע"א:

הגהות התוספות

1. ל"ל שיעורו אמר. 2. ל"ל דפאת משמע. 3. ל"ל שערה שערה. 4. ל"ל דנשעה שבא. 5. ל"ל דהשתא כשבא. 6. ל"ל מפרש. 7. ל"ל נימין. 8. ל"ל נאותו מין אדמה.

לעזי רש"י

פרי"ר [פריי"ר]. שפשוף.

פי' הרא"ש

מדגלי רחמנא גבי נזי' ביום השביעי יגלחנו ולא איצטריך דכבר כתיב וגילח את ראשו אלא לאשמועינן דבעינן תגלחת שלימה שלא יישיר כלום הא בעלמא רובו ככולו. האי בנזיר טמא כתיב האי יגלחנו דמשמע כולו ומתני' קתני אף בנזיר טהור ב' שערות מעכבות: נזיר שגלח ושייר ב' שערות. ונמצא שלא קיים מצות גילוח דב' שערות מעכבות בו: צמח ראשו. אותן שערות חזרו וצמחו: וחזר וגלח אותן ב' שערות ששייר בגילוח הראשון מי אמרינן הרי גלח כל שערותיו באלו ב'

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר ליה (גיליון אין כאן שער אין כאן). תפ"מ וי"ב בפרק הגחל קמא דף קה גרים שער אין כאן גילוח אין כאן: (ב) רש"י ד"ה אמר רב אחא וכו' עשה ולא כלום: (ג) ד"ה מחכו הד"מ עם ד"ה דמכדי וכו' כמוניו הבאין כאמר: (ד) ד"ה מחכו וכו' ולא כלום דלאו כמאן: (ה) ד"ה גילח שערה שערה וכו' ומגלח שערה שערה ולהכיא: (ו) ד"ה ת"ל אי אמרת גילוח אין כאן משמע דדמי ליה כמי שיש שיער בכאן הא קאמרת שיער אין כאן הס"ד:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' זאת אומרת רובו בכולו מדאורייתא. דבכל התורה כולה רובו ככולו זולת היכא דגלי רחמנא להקפיד על כולו ועי' הוריות דף ג ע"ב אמר ר' יוחנן מאה שקלו וכו' ובתוספתא הוריה גבר שם ול"ע ודו"ק: **ב**) שם אבל לא סורק אמאן לרבנן. נ"ב עי' ת"מ: **ג**) רש"י ד"ה דמכדי מזיר טמא וכו' עד סופו. נ"ב עי' ת"מ: **ד**) ד"ה אמר ליה וכו' כמי שיש שיער בכאן. נ"ב הא קאמרת אין שיער כאן כל"ל ת"מ: **ה**) תוס' ד"ה אמר מר וכו' דבעלמא קיימי מיהו פאת זקן. נ"ב עי' ת"מ: **ו**) ד"ה מחכו עלה וכו' הייגו ר' יוסי בר' חנינא. נ"ב עי' ת"מ: **ז**) ד"ה מזיר שגילח וכו' לא גילחן יפה כל"ל: **ח**) ד"ה אימא נשרה וכו' כשבא לגלח שיער ה"ג רש"י. תי' שיער ה"ג רש"י נמחק. וי"ב ליכא שיעור גילוח כל"ל ת"מ: **ט**) **באד"ה** השתא מיהא שיער אין כאן. נ"ב כאן מתחיל הדיבור ת"ל. ת"מ: **י**) **באד"ה** כפופו שיער אין כאן. נ"ב זהו דיבור אחד עם שלאחריו. ת"מ:

מוסף רש"י

וגילח אחת. מהשתים ששייר, ונשרה השניה מהרו. הוי גילוח לו לא (ב"ק קה.). **גילח שערה שערה.** שגילח כל השערות אחת אחת, קא מיבעי ליה. בתמיה, כלומר הא ודאי גילוח הוי כיון שבשעה שבא לגלח האי שייר הוה ליה שיעור גילוח וגילח אחת ואע"פ שנשרה שניה גילוח הוא (שם). **אלא אימא נשרה אחת.** שכשבא לגלח אין כאן שיעור גילוח (שם). **נזיר חופף.** שערו בנתר וחול (שבת נ:) ממלוק שערו (שם פא:) לשון שפשוף (מגילה כו.). **ומספסף.** מנקף שערו, דכיון דאינו מתכוין מותר (שבת נ:). **אבל לא סורק.** במסרק דודקי משיר שער ומודה ר"ש בפסיק רישא ולא יחוף, אבל חופף ומספסף פעמים שאינו משיר וכשמשיר דבר שאין מתכוין מותר (שם פא:). **אינו חייב אלא אחת כו' חייב על כל אחת ואחת.** כל הני חייב במלקות קא מיירי (קדושין עז:).

גילוח אין כאן הואיל ובתגלחת הראשון שייר ב' שערות ועתה כשבא לגלח לא מצא ב' שערות לא קיים מצות גילוח: נזיר חופף פרי"ר בלע"ז חופף שערותיו בנתר ובאדמה. ואף אם הוא משיר שערות (דבק שערות) דבר שאין מתכוין הוה ומותר כר"ש: ומספסף מבדיל שערותיו זו מזו: אבל לא סורק דהוי פסיק רישיה כדמפרש בגמ' ורבי ישמעאל אומר אף לא יחוף באדמה דחשיב ליה פסיק רישיה: נימין מדולדלות. נימין שאינן מחוברות יפה ונוחין לינתק: מפני משמרת את השער תנן. ולא אסר אלא אדמה המשרת: מפני המשרת תנן ואסר בכל מיני אדמה גזרה אטו אותה המשרת: נזיר שהיה שותה יין כל היום. ולא התרו בו אלא פעם א': אל תשתה אל תשתה שהתרו בו בין שתיה לשתיה: חייב על כל שתיה